

[Undervisningsministeren.]

fremgangsmåde. Man har indført en omsætningsafgift på al offentlig omsætning af kunst. Afgiften indgår i et fond, „Bildende Kunstneres Hjælpefond“, hvoraf man så støtter ældre værdige og trængende kunstnere og også i et vist omfang talentfulde yngre kunstnere. En lignende omsætningsafgift og dermed et lignende understøttelsesfond var oprindelig ønsket også af danske kunstnere.

Det er givet, at en meget stor del af vore billedkunstnere lever under økonomisk vanskelige vilkår, og der er derfor et stort behov for et sådant understøttelsesfond. De legatmidler, der i forvejen står til rådighed for kunstnerne, er ikke store, og regeringen er derfor gået ind for, at man søger at komme denne gruppe mennesker — og derigennem dansk kunst — til hjælp ved etableringen af en særlig understøttelsesbevilling.

Ved den nærmere undersøgelse af de foreliggende muligheder er man meget tilbage for indførelsen af den norske ordning med en omsætningsafgift, idet man bl. a. har frygtet, at en effektiv kontrol med salget af kunst ville være umulig at gennemføre på tilfredsstillende måde her i landet, hvor kunstomsætningen er betydeligt større end i Norge, og i alle tilfælde ikke ville kunne etableres uden et omfattende administrationsapparat.

Man har derfor valgt at foreslå, at der på tilsvarende måde som med hensyn til Statens kunstfond på de årlige finanslove stilles et i loven fikseret beløb til rådighed til disse understøttelsesformål, og man har ment, at denne bevilling ikke kunne sættes lavere end til 75 000 kr. årlig. Også her bør der holdes en mulighed åben, for at beløbets størrelse kan tages op til fornyet overvejelse i lyset af de erfaringer, der indvindes.

Denne bevilling foreslår man at give navnet Eckersberg-Thorvaldsenfondet, hvorved den opkaldes efter henholdsvis en maler og en billedhugger, der har haft særlig betydning i dansk kunst, på samme måde som man indenfor det videnskabelige liv har opkaldt „Rask-Ørsted Fondet“ efter to særlig navnkundige danske videnskabsmænd.

Eckersberg-Thorvaldsenfondet tænkes ledet af en styrelse med repræsentation for undervisningsministeriet samt de orga-

ner, der har særligt kendskab til kunstneres personlige forhold, nemlig statens museum for kunst, akademirådet og de faglige organisationer.

Jeg tror, at gennemførelsen af det foreliggende lovforslag på afgørende måde indenfor en vigtig del af vort kulturliv vil medvirke til at styrke vor stilling blandt kulturnationer. Jeg vil derfor, idet jeg iøvrigt henviser til bemærkningerne til forslaget og til kunstkommissionens betænkning vedrørende disse spørgsmål, anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Med hensyn til den økonomiske dækning for de udgifter, forslaget medfører, tillader jeg mig at henvise til det af den højtærede finansminister i dag fremsatte lovforslag (sp. 2243).

Den første sag på dagsordenen var:

Fremsættelse af lovforslag.

Formanden: Jeg giver ordet til det ærede medlem hr. Alfred Jensen, for at han som ordfører for forslagsstillerne kan fremsætte to i går anmeldte lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Alfred Jensen): På den kommunistiske gruppes vegne har jeg den ære for det høje ting at fremsætte forslag til lov om dyrtidstillæg til arbejdsløse og forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v.

De arbejdsløses forhold er i al almindelighed dårlige og utilfredsstillende. Når en arbejder stødes ud i ledighed, går hans indtægt som oftest ned på omkring 50 pct. af den løn, han oppebærer ved almindeligt arbejde. Det er klart, at en sådan reduktion i indkomsten bevirker, at det ikke bliver muligt at klare den tilværelse, som en arbejder og en arbejderfamilie har, uden at der sker de største indskrænkninger i forbruget. Sådanne indskrænkninger kan naturligvis kun til en vis grad foretages; derfor ved vi, at hvis en arbejder bare en kort tid stødes ud i arbejdsløshed, forringes hans forhold ganske alvorligt.

Dertil kommer naturligvis de psykiske virkninger af at være så at sige sat udenfor

[Alfred Jensen.]

samfundet og måtte leve af understøttelse, at være i den situation, at man ikke er i stand til på lige fod med andre at tjene til det daglige udkomme ved en indsats i produktionslivet. Det er klart, at en sådan tilstand er uholdbar og urimelig, og at den gør sin virkning, selvom ledigheden kun er af kortere varighed. Man må erkende, at hvis det drejer sig om en kortvarig ledighed, har den arbejdsløse ofte visse reserver at tære på; der kan være reserver i form af opsparing, der kan være kreditmuligheder, men efterhånden som ledighedsperioden tager til, udtømmes disse muligheder. Det er dette, vi står overfor i indeværende situation. Adskillige må nu sige farvel til arbejdspladsen og gå den tunge, trælse gang til kontrolstedet. Tallet på ledige i første uge af januar i år var 130 000. Desuden må en hel del arbejde på indskrænket arbejdstid, og faktisk har de omtrent lige så dårlige vilkår som dem, der går helt arbejdsløse. Hermed bliver mulighederne for den, der stødes ud i arbejdsløshed, for igen at få beskæftigelse mindre. Dertil kommer, at man må regne med, at ledigheden for adskillige af dem, der nu er indrullet i de arbejdsløses rækker, vil blive af meget lang varighed. Det kan nemlig ikke betragtes som sandsynligt, at vi i foråret vil få en opgang i beskæftigelsen, der vil bringe ledighedstallet ned på tilnærmelsesvis det, det lå på i fjor og det foregående år. Tværtimod ser det ud til, at bygningsarbejderne i en lang række byer vil komme til at gå arbejdsløse både i forårs- og sommermånederne. Det er derfor nødvendigt, at der foretages en regulering af de arbejdsløses understøttelser.

Enhver kan sige sig selv, at en hjælp på 12 kr. 20 øre om dagen — det er det maksimale beløb, man kan opnå i dagpenge — ikke strækker til til de udgifter, en arbejdsløs har, når han skal forsørge sig selv og en eventuel familie.

Formanden: Jeg beder om mere ro i salen.

Alfred Jensen: Det skal indrømmes, at der udover disse dagpenge på 12 kr. 20 øre også ydes tillæg, hvor der er børn, og dette tillæg andrager 1 kr. 30 øre om dagen pr. barn, men disse penge strækker aldeles ikke

til overfor de krav, dagliglivet stiller til en familie, og selvom man tager i betragtning, at der hertil kommer huslejhjælp og brændselhjælp, kan det endda ikke dække de omkostninger, en arbejdsløs må afholde.

Huslejhjælpen kan maksimalt andrage 81 kr. månedlig. Dette beløb kan selvfølgelig i mange tilfælde dække den leje, den arbejdsløse må betale, men mange, og især de yngre, der nu kommer ud i arbejdsløsheden, kan ikke nøjes med at betale en husleje på indtil 81 kr. pr. måned, men må betale langt mere. Det er aldeles ikke ukendt, at der betales både 150 kr. og op til 200 kr., ja, endnu mere i månedlig husleje, ikke fordi arbejderen har ønsket at betale en sådan husleje, men fordi han simpelthen var nødt til at tage en så dyr lejlighed, hvis han skulle have en bolig.

Det siger sig selv, at en arbejdsløs, der af dagpenge og huslejhjælp skal udrede så store beløb, kommer i en højst vanskelig situation, og det bliver selvfølgelig rent galt, når arbejdsløsheden indtræffer i vintermånederne, hvor der også skal bruges penge til brændsel. Der ydes efter 40 dages ledighed en brændselhjælp på 91 kr., men dette dækker ikke de udgifter til brændsel, som en arbejdsløs har vinteren igennem; beløbet slår praktisk talt kun til til indkøb af 7 hl koks, og det kan ingen klare sig med, hvis der skal være varme i hjemmet hele vinteren. Er der børn, og det er der jo mange steder, må der tyres dagen igennem, ellers går det ud over børnenes helbred og sundhed.

Jeg nævner disse beløb, for at man kan se, hvordan en arbejdsløs i almindelighed har det, og hvor utilstrækkelig understøttelsen er. Men hertil kommer så, at de arbejdsløse i den seneste tid har været udsat for de samme prisstigninger som den øvrige del af befolkningen. De fleste andre befolkningsgrupper i vort land har imidlertid været i stand til at få deres indtægter forøget enten på den ene eller på den anden måde; man har reguleret lønningerne for arbejdere, tjenestemænd og funktionærer; selvstændige har kunnet forøge deres indtjening, fordi de har kunnet forøge deres priser og avancer. Men de arbejdsløse har ikke fået deres understøttelser forhøjet siden i foråret, hvor de gik op i henhold til januarpristallet. Og der er jo sket betragtelige prisstigninger siden da, prisstigninger,

[Alfred Jensen.]

som rammer netop det forbrug, som den arbejdsløse, der må indskrænke den daglige livsførelse, nødvendigvis må have. Kartofler er i henhold til statistisk departements sidste udregninger for oktober steget sammenlignet med prisen for året forud med omtrent 5 kr. pr. 100 kg. Mælken viser sig at være steget fra 55 øre til 68 øre pr. liter. Sådan kan der nævnes disse og en række andre varer, som den arbejdsløse må købe for at eksistere. Jeg skal ikke forbigå, at der i denne periode også har været fald i visse varepriser, det gælder bl. a. rugbrød; men på den anden side er byggryn og havregryn og andre varer, som kan sidestilles dermed, steget, så det vel nogenlunde opvejer prisfaldet på rugbrød. Alt i alt kan vi konstatere en stigning i de arbejdsløses daglige udgifter. Det er baggrunden for, at vi stiller forslag om, at der nu ydes en ekstraordinær hjælp til dem, som er kommet ud i en ledighed, som strækker sig over en længere periode, end vi har været vant til at regne med i de senere år, og en arbejdsløshed, som indtræffer på et tidspunkt, da dyrtid og prisstigninger indvirker stærkere på den daglige husholdning, end de har gjort i flere år. Derfor finder vi det rimeligt, at der ydes de arbejdsløse det, vi kalder et dyrtidstillæg.

Inden jeg går over til at omtale enkeltheder i lovforslagene, vil jeg gøre opmærksom på, at vi jo ustandselig har arbejdet og talt for, at man skulle hjælpe de arbejdsløse ved at sikre dem beskæftigelse. Derfor har vi talt for og foreslået forskellige foranstaltninger til fremme af beskæftigelsen. Vi har foreslået, at vejmillionerne skulle bruges til vejarbejder, så de mange ledige arbejdsmænd landet over kunne få beskæftigelse. Vi har foreslået, at boligstøtteleven blev ændret, at de nedskæringer, der gennemførtes for et års tid siden, blev ophævet, så der skabtes mulighed for mere byggeri og derigennem arbejde for de arbejdsløse bygningsarbejdere. Vi har i almindelighed også talt for, at man satte ind for ikke at begrænse, men at forøge den jævne mands købekraft. Endvidere har vi talt og arbejdet for, at Danmark skulle udnytte de muligheder, der er for udvidet handel med Øst-europa. Vi har den opfattelse, at der vil

være mulighed for at afsætte varer, der produceres her i landet, der ikke forbruges her, og som vi har vanskeligt ved at sælge andre steder. Vi har den opfattelse, at hvis denne handel gribes an på den rigtige måde, vil det være muligt at udnytte de virksomheder, som ligger stille, på en sådan måde, at der bliver arbejde til de ledige hænder. Alt dette har vi talt for og arbejdet for, og bestræbelser, der vil blive gjort i denne retning, vil have vor fulde støtte. Men vi må gøre os klart, at inden foranstaltninger af denne art kommer til at virke, vil der gå tid; de arbejdsløse vil komme til at lide under ledigheden og dyrtiden, og det er derfor, vi fremsætter vore forslag.

I § 1 i forslaget til lov om dyrtidstillæg til arbejdsløse foreslår vi, at der udover de nugældende understøttelsessatser udbetales et dyrtidstillæg til de arbejdsløse. I § 2 foreslås det, at dyrtidstillægget skal udgøre 4 kr. og 3 kr. pr. dag for henholdsvis forsørgere og ikke-forsørgere. Jeg har allerede nævnt, hvilke dagpengebeløb der nu ydes; det højeste er 12 kr. 20 øre. Dernæst foreslår vi, at børnetillægget, som for tiden udgør 1 kr. 30 øre daglig pr. barn, skal forhøjes med 70 øre. Desuden foreslår vi, at huslejhjælpen skal kunne ydes med et større beløb end de 81 kr., der gælder i dag, nemlig med indtil 70 kr. mere.

I § 3 foreslår vi, at der ved 60 dages ledighed skal kunne ydes dobbelt portion brændselstillæg. Dette tillæg udgør nu 91 kr. og ydes efter 40 dages ledighed i perioden 1. oktober—31. marts. Vi har tidligere peget på, at dette beløb var for lavt, og at de 7—8 hl koks, der kan købes for brændselshjælpen, ikke er tilstrækkeligt for vinterens arbejdsløse, og derfor har vi foreslået, at der ydes flere portioner, forsåvidt arbejdsløsheden strækker sig over en længere periode. Det, vi nu foreslår, er, at man, hvor det drejer sig om en ledighedsperiode på 60 dage og derover, yder to gange 91 kr. i brændselshjælp. Dette betyder jo ingenlunde, at de arbejdsløse får overflod af brændsel; det betyder kun, at de bedre bliver i stand til at varme deres boliger nødtørftigt op i vintertiden.

I § 4 foreslår vi, at de begrænsninger, der findes i arbejdsløshedslovens § 15, stk. 10, ikke skal bringes i anvendelse i forbindelse

[Alfred Jensen.]

med dette dyrtidstillæg. Det drejer sig om begrænsningen i det maksimale beløb, som kan udbetales, nemlig til $\frac{2}{3}$ af den gennemsnitlige arbejdsfortjeneste for almindelige medlemmer, der ikke har forsørgerbyrde med familie, eller som er enligstillede, og for forsørgere med familie til $\frac{4}{5}$ af den gennemsnitlige arbejdsfortjeneste.

Vi foreslår dernæst i § 5, at arbejdsløshedskasserne ikke skal bære omkostningerne ved den ekstrahjælp, der her er tale om. Jeg behøver næppe at forklare, at de allerfleste arbejdsløshedskasser, der nu er udsat for den stigende arbejdsløshed, ikke har sådanne formueforhold, at de er i stand til at afholde udgifter af denne art; hvis de alligevel skulle yde en sådan hjælp, måtte det være forbundet med udskrivning af nye kontingenter. Kontingentbyrden er imidlertid i forvejen af en sådan højde, at den ikke tåler at blive ændret i opadgående retning, og derfor foreslår vi, at staten skal afholde samtlige de med disse foranstaltninger forbundne udgifter. Når man tager i betragtning, at arbejdsløsheden bl. a. hidrører fra de bestræbelser, der udfoldes fra statens side for at bringe forbrug og beskæftigelse ned, er det også såre rimeligt, at staten betaler omkostningerne ved den håndsrækning, der her foreslås givet de arbejdsløse.

I § 5 foreslås det endvidere, at socialministeren kan bestemme, at der skal ydes arbejdsløshedskasserne forskud på de tilskud, som de vil være berettiget til i henhold til de foregående paragraffer.

Endelig bestemmes det i § 6, at loven skal træde i kraft straks og gælde indtil udgangen af dette år. Vi mener, det er rimeligt, at man sætter en sådan begrænsning, men at man til gengæld så også omgående går i gang med at hjælpe de arbejdsløse gennem en forøgelse af ydelserne til dem som her foreslået.

Jeg kommer så til forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. Det går ud på, at bestemmelsen i § 15, stk. 5, der foreskriver, hvem der kan få huslejhjælp, skal ændres. Nu står der, at huslejhjælp kan ydes til forsørgere og ikke-forsørgere med 15 års medlemsskab i arbejdsløhedskassen. Jeg tror, det er klart for enhver, at adskillige af dem, der betragtes som ikke-forsørgere,

og som ikke har 15 års medlemsskab, kan komme ud for at måtte betale en endda temmelig stor husleje; værelser er vel i almindelighed billigere end en hel lejlighed, men også kun i almindelighed, for der er mange eksempler på, at de, der falder ind under begrebet ikke-forsørger, og som må leje sig ind i værelser, må betale både 100 og 150 kr. om måneden for et møbleret værelse.

Det siger sig selv, at den, der ikke opnår den maksimale dagpengesats som forsørger, ej heller har noget særligt at stå imod med, når det drejer sig om at betale husleje. Derfor er det en urimelighed, at man ikke yder huslejhjælp til samtlige arbejdsløse, og det er denne urimelighed, vi søger at komme til livs ved at foreslå en ændring af § 15, stk. 5, så at den kommer til at gå ud på, at samtlige arbejdsløse, der har 25 kontrolerede dage indenfor de sidst forløbne 12 måneder, er berettiget til at få huslejhjælp med det beløb, der må betales i husleje.

Jeg skal anbefale disse vore to lovforslag til velvillig og hurtig behandling i det høje ting. Jeg gør opmærksom på, at nøden er stor blandt de arbejdsløse, og at det derfor haster; jeg anmoder derfor ikke alene om en velvillig, men også om en hurtig behandling.

Formanden: Eksemplarer af de nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lov om avancebegrænsning vedrørende visse leverancer og arbejder m. v.

og

forslag til lov om ændring af lov om tilbagebetaling af fortjeneste ved erhvervsvirksomhed m. v. i tysk interesse.

Valgt blev: *Erhard Jakobsen, Ditlevsen, Ove Hansen, Frode Jakobsen, Aage Knudsen, K. Axel Nielsen, Lars M. Olsen, Robert Sørensen, Henry Hansen, Henry Christensen, Peder Christensen (Rebild), Thorvil Kristen- sen, Helga Pedersen, Ninn-Hansen, Baaq-Hansen, Thestrup og Steen.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om statsanstalten for livsforsikring.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 879, fremsættelsen i tidenden sp. 1774).

Lovforslaget sattes til forhandling.

K. Axel Nielsen: Det af den højtærede finansminister fremsatte forslag til lov om ændring i lov om statsanstalten for livsforsikring vil formentlig få en let gang igennem det høje ting. Baggrunden for lovforslaget er den ændring i ligningsloven, der gennemførtes i december 1954, og hvorefter for det første udgifter til præmie vedrørende livrente, overlevelsere, invaliderente, pensionsforsikring eller lignende renteforsikring kan fradrages i den skattepligtige indkomst, og hvorefter for det andet bonus, der hidrører fra disse forsikringer, skal medtages ved opgørelsen af den skattepligtige indtægt, såfremt bonussen udbetales kontant. At denne bonus er skattepligtig indkomst, er i og for sig rimeligt nok, for bonus er i realiteten en tilbagebetaling af for meget erlagt præmie, og da denne præmie jo er fradraget tidligere, må den beskattes, når den nu delvis tilbagebetales i form af bonus.

Af praktiske grunde kan denne bonusudbetaling for statsanstaltens vedkommende kun ske hvert 5. år for 5 år, der er gået, og skal disse 5 års bonus lægges til et års indtægt, bliver skatten af bonussen på grund af vort skattesystems indretning urimelig høj. For at bøde herpå giver lovforslaget statsanstaltens bestyrelse ret til at bestemme, at bonus af disse forsikringer i stedet for at blive udbetalt kontant som hidtil anvendes til opskrivning af forsikringsydelse. Herved bliver statsanstalten ligestillet med flere private forsikringselskaber.

I lovforslaget findes der iøvrigt en bestemmelse om, at den, der på denne måde får sin bonus omsat i en højere forsikring, får lidt mere for sine penge end ved nytegning, idet omkostningerne, som rimeligt er, bliver mindre. Der er f. eks. ingen agentprovision ved den slags forhøjelse af forsikringen.

Endvidere indeholder lovforslaget bestemmelse om, at statsanstalten skal fast-

sætte tidspunktet for bonusopskrivningerne, hvilket vil kunne medføre en fordeling af dette omfattende arbejde på fem års perioden, altså en gavnlige rationalisering og bedre udnyttelse af statsanstaltens arbejdskraft.

Jeg kan på mit partis vegne anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling, og jeg kan sige, at hvis ikke der fra anden side fremkommer ønske om udvalgsbehandling, vil jeg ikke foreslå en sådan.

Paabøl: Jeg kan på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag til hurtig og velvillig behandling i tinget.

Hvis det er rigtigt, således som det er anført i bemærkningerne til lovforslaget, at de nuværende bonusbestemmelser i loven om statsanstalten forudsætter kontant udbetaling, forekommer det mig rimeligt, at man nu tilvejebringer hjemmel for, at bestyrelsen for statsanstalten kan bestemme, at bonusbeløb, som ellers skulle have været udbetalt kontant, kan anvendes til opskrivning af forsikringsydelse. Herigennem vil man — og det er jo også det, der er formålet — opnå, at bonusbeløb, som ellers ville komme frem til beskatning, når det drejer sig om renteforsikringer og andre forsikringer, hvor præmiebetalingen er fuldtud fradragsberettiget, ikke kommer frem til indkomstbeskatning. Skattemæssigt vil der imidlertid ikke ske nogen som helst skade derved, fordi de forhøjede forsikringsydelse, som til sin tid kommer til udbetaling, vil komme til at passere indkomstbeskatningen.

Rasting: På mit partis vegne kan også jeg give tilslutning til en velvillig behandling af det foreliggende lovforslag, og jeg kan slutte mig til den begrundelse, som gives for den ændring, som man ønsker i de nu gældende regler. Imidlertid forekommer det mig, at problemet er placeret i et så teknisk plan, at der vil være god mening i at se på enkelte spørgsmål i et udvalg.

I bemærkningerne til lovforslaget fremhæves nærmere, hvilke arter af forsikringer bonusopskrivning tænkes anvendt på, og der vil måske være grund til ganske kort at se på de grupper af forsikringer, der her er fremhævet. Jeg vil derfor mene, at det vil være rimeligt, selvom man principielt er vel-